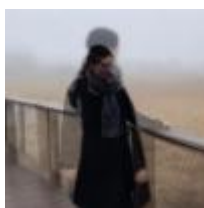

16. septembris 2025

JAUNĪBAS IZMISUMA ORKESTRIS

JAUNO AUTORU ĪSVIEDOKĻI PAR LATVIJAS NACIONĀLĀ TEĀTRA IZRĀDI
"KLUSUMS UN TROKSNIS" GUSTA ĀBELES REŽIJĀ

Jaunības komūna

ULRIKA MĀLIŅA

RTU Liepāja Rakstniecības studiju MSP studente

Ulrika Māliņa: Topošā režisora Gusta Ābeles pieaugšanas stāsts "Klusums un troksnis", kas skatāms Latvijas Nacionālā teātra Jaunajā zālē, visai atmosfērīgā veidā pievēršas jauniešu dzīvei starp komūnu, bohēmu un vidusskolu. Tas veidots pēc iestudējuma autora grāmatu "Pasaulē mīļākais klusums" un "Pasaulē mīļākais troksnis" motīviem. Izrāde iesākas ritmiskā un poētiskā noskaņā, apdziedot "Vietu 11" jeb dzīvokli, kurā komūnas sajūtā risinās lielākā daļa stāsta notikumu.

Būtiska iestudējuma kvalitāte ir Kurta Kārļa komponētā dzīvā mūzika (izrādē piedalās grupa "Aģentūra"), un teju katru ainu nomaina mūziklam līdzīgas epizodes, kas, no vienas puses, ir komentārs uz skatuves notiekošajam, no otras – rada ne pārāk vienmērīgu izrādes plūdumu. To gan varbūt varētu skaidrot ar nosaukumā minēto "klusuma un trokšņa" pretstatu, taču ir jūtams, ka arī ainas savstarpēji atšķiras – ir tādas, kas ir asprātīgas un piesaista vairāk, un otrādi.

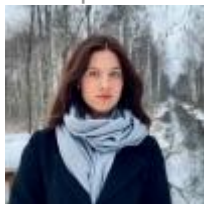
Izvēlētā estētika dzīvi pretnostata seriāliem, filmām, kā arī brīžiem ietver “teātri teātrī”. Scenogrāfe Līga Zepa radījusi maģisku, intīmu un māksliniecisku skatuvisko iekārtojumu, kurā mētājas tukšas pudeles, spilveni, pastkartes, grāmatas un visādi ikdienas sīkumi. Savukārt kostīmu mākslinieka Krišjāņa Brasliņa tērpi piešķir izrādei teatralitāti, bet Santas Gribustes un Jeļizavetas Trunkovas horeogrāfijā atklājas jauniešu nemitīgā vēlme tēlot, spēlēties un dzīvot iedomās.

Izrādē portretēts jaunības maksimālisms, kurā dominē uzzdzīve, sajūtu kontrasti un ilūziju pasaules sadursme ar realitāti. Taču man ir sajūta, ka patiesībā iestudējums ir par līdzatkarību (gan dzīvojot komūnā, gan attālumā) un to, kā veidot un dzīvot savu dzīvi. Noteikti jāizceļ galveno lomu – Svena un Karla – atveidotāji Jēkabs Pikšēns un Kurts Kārlis, kuri pārliecinoši attēlo divus jauniešus, kas atšķirīgos veidos katrs cenšas kontrolēt savas sajūtas un emocijas. Te būtiski pieminēt, ka izrādē iezīmējas arī attiecību līnija ar ģimeni un tas, kā pusaudzis redz savus vecākus. Aktieri Jana Ļisova un Kaspars Anišs vecāku lomās organiski iekļaujas kopējā ansamblī un rada cilvēcīgu komentāru par savstarpējām attiecībām. Tā noteikti ir izrādes pievienotā vērtība.

Kopumā iestudējumā jūtama gan ironija, gan dziļums, gan reizē neveiklums, kas varbūt pat pietāv, bet tomēr rada neviendabīgu iespaidu. Taču ir neierasti uz skatuves redzēt to, cik personiski un autentiski jauns mākslinieks atklāj skatītājam savu pasaules redzējumu.

Iemīlēšanās izmisums

16. septembris 2025

RĒZIJA KRIEVIŅA

LU HZF Latvistikas BSP studente

Rēzija Krieviņa: Nacionālā teātra jauno sezonu atklāj "Klusums un troksnis" Gusta Ābeles režijā. Izrāde veidota pēc Ābeles grāmatu "Pasaulē mīļākais klusums" un "Pasaulē mīļākais troksnis" motīviem. Viņš ir ne tikai grāmatu un to dramatisējuma autors, režisors, bet arī galvenā varoņa prototips. Žanrs "pieaugšanas stāsts divās daļās" nepretenciozi ieskicē darba virstēmu, proti, pieaugšanas problemātiku un neviļus norāda uz galveno auditoriju – jauniešiem. Tomēr šķiet, ka ekstravagantums un sirds padarīšanas īpatsvars mudina uz raksturīgāku formulējumu, piemēram – "iemīlēšanās izmisums". ^[1]

Svens ar draudzenēm bohēmiski pavada pandēmiju "Vietā 11", cenšas absolvēt skolu, atmīlēties no drauga Karla un nosargāt sevi no turpmākā attiecību "zaudējuma". Jēkaba Pikšēna Svens nepārtraukti pieskaras emocionalitātes griestiem, ekspresivitāte ir tik intensīva, ka brīžiem gribas to reducēt, taču varam vien empatizēt vai tai nenoticēt. Annas Emanuelas Vaices izpildījumā Samanta ir sapņojošs grupas savilcējs. Ilzes Rekneres Ara pārliecinoši nes nomāktību, kamēr Megijas Cvečkovskas Jūlija ir azarata un galējību etalons. Vikas Adleres spēlētā Karlīna Gabriela uz mīlestības soliņa nostiprina savu "es", bet Ditas Apsītes Irbe paliek teju noslēpums. Kurta Kārļa spēlētais Karls ar piezemētību un muzikālo talantu

liek sevī iemīlēties arī skatītājam. Paralēli lomai Kārlis ir komponists un ar grupu “Aģentūra” aizskatuves zonā spēlē izrādes skaņu celiņu, arī tā pieredzam viņa distancēšanos no Svena. Līdzās studentiem-aktieriem atbalstošu pieaugušo balsi sniedz Kaspars Aniņš tēva un Jana Ļisova mātes lomā. Vecāku saskaņu simbolizē kostīmu mākslinieka Krišjāņa Brasliņa tērpi, kas tāpat precīzi portretē arī pārējos tēlus.

Santas Gribustes un Jeļizavetas Trunkovas horeogrāfija vizualizē emociju zenītus palēninājumā un izjusti piepilda muzikālo pavadījumu, vietām balansējot arī uz pašmērķības robežas. Scenogrāfes Līgas Zepas iekārtoto *vonungu*, kura galvenais rekvizīts – matracis ir arī drošības metafora, papildina Kristas Kaufmanes fotogrāfija. Tajā ilustrēto redzam jau fiziski (matracis, pudeles, galdiņš u.c.), tāpēc, lai arī iederoties noskaņu harmonijā, tā rada jautājumu, vai šis atkārtotais elements ir nepieciešams. Īpaši uzteicams ir Lienītes Slišānes darbs jutīgās noskaņas un sarakstes naratīva izgaismošanā.

“Klusums un troksnis” ir hiperbolizēta panorāma, kurā noskatīties jaunības izmisuma orķestrī. Tā ir par iniciāciju, kas notiek brīdī, kad pirmo reizi ir salauzta sirds. Un tad nav vietas racionāliem jautājumiem par to, vai tik eskalēti uzvesties ir normāli. Protams, nav, tomēr citādi vēl nemākam. Priecājos par klusuma un trokšņa estētisko un drosmīgo “mēs arī nezinām, kā būt”. Ja jūs esat jauni, nelaimīgi iemīlējušies vai vēstkārīgi redzēt, kā izskatās prožektoros ieskauta jaunība, tad pieņemiet Gusta aicinājumu to pieredzēt.

[1] Ingas Pizānes rakstītais uz grāmatas “Pasaulē mīļākais klusums” ceturtā vāka:

“Gusta Ābeles grāmata līdzinās viena cilvēka iemīlēšanās izmisuma izrādei [..].”